

УДК 656.225:519.8

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

IMPROVEMENT OF MULTIMODAL TRANSPORTATION TECHNOLOGY

канд. техн. наук Н. О. Баркалова, аспірант А. М. Ушаков
Український державний університет науки і технологій (м. Дніпро)

PhD (Tech.) N. O. Barkalova, graduate student A. M. Ushakov
Ukrainian State University of Science and Technologies (Dnipro)

Міжнародні мультимодальні перевезення є складним транспортно-логістичним процесом, який передбачає визначення оптимального маршруту (за певними критеріями), вибір та обґрунтування ефективного способу виконання транспортного процесу, контролювання кожного етапу перевезення, організацію взаємодії в роботі визначених видів транспорту та пунктів перевалки вантажу, оформлення необхідних супровідних документів, врахування численних факторів ризику тощо [1]. Тому слід зазначити, що даний вид перевезення є одним з найскладніших в організаційному питанні способом доставки вантажів.

Мультимодальні перевезення вантажів у контейнерних у зовнішньоторговельних товаропотоках в Україні здійснюються автомобільним, залізничним та морським видами транспорту. Розвиток мультимодальних перевезень являє собою перспективним напрямом розбудови транспортної системи України, оскільки дозволяє значно збільшити обсяги перевезень її територією за участю національних транспортних компаній, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку транспортних послуг, розвитку мережі існуючих транспортних коридорів, інтеграції транспортної інфраструктури України до світової транспортної системи.

Якщо перевезення вантажу здійснюється з перетином державного кордону, використовують поняття «інтермодальні». Основною частиною контейнерних перевезень територією України як раз і є – інтермодальні перевезення.

За п'ять місяців 2024 року обсяги перевезень вантажів у контейнерах порівняно з аналогічним періодом 2023 року зросли на 60 % і становлять 116 тис. TEU. Зазначений показник є найвищим за останні сім років та перевищує показник обсягів перевезень аналогічного періоду пікового 2021 року на 10 %. І це попри те, що 16 % перевезень обсягів 2021 року становили транзитні перевезення контейнерів, які наразі практично відсутні [2].

Технологія процесу обробки контейнерів на перевантажуючих терміналах об'єднує основні принципи раціоналізації, планування та управління процесом обробки, включаючи:

- взаємодія між операторами та учасниками транспортного процесу для планування переміщення контейнерів на календарний місяць;
- перехід до принципів роботи департаменту власника контейнерного терміналу щодо виконання зобов'язань по своєчасності доставки контейнерів.

Характеризуючи стан і перспективи розвитку в Україні мультимодальних перевезень, слід враховувати, що в Європі останніми роками дві третини міжнародних перевезень вантажів здійснювались у змішаному сполученні. При цьому найбільшого поширення набула технологія перевезень Ро-Ро (roll-on roll-off) завдяки реалізації програми «Морські магістралі» (Motorways of the sea), яка сприяла перерозподілу 20 % вантажопотоків на більш екологічні види транспорту.

В Україні певні сподівання на подальший розвиток мультимодальних перевезень із залученням водного транспорту експерти пов'язують з реалізацією нового Європейського проекту ЛОГМОС. 2 грудня 2020 року Україна приєдналася до Угоди про розвиток мультимодальних перевезень ТРАСЕКА в рамках регіональної програми ТРАСЕКА «Логістичні процеси і морські магістралі II», метою якого є підтримка міжнародної торгівлі без участі Росії, спрощення руху товарів шляхом удосконалення логістики, сумісності транспортних систем і розвитку мультимодальних перевезень. В проекті беруть участь: Азербайджан, Болгарія, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Румунія, Туреччина, Узбекистан та Україна [3]. Разом з тим, перешкодою на шляху активізації зазначених перевезень може стати існуюча номенклатура вантажів, що формується в Україні на експорт, серед яких дуже низький відсоток тих, що можуть бути контейнеризовані, за винятком зернових вантажів.

Контейнерні перевезення у внутрішньому сполученні водними шляхами мають випадковий характер і практично не здійснюються, хоча в країнах ЄС такі перевезення складають основний вантажопотік, тому, необхідно звернути особливу увагу на перевезення контейнерів залізничним та автомобільним транспортом.

Зерно є одним із стратегічних експортних вантажів для України. Навіть, у період повномасштабної російської агресії Україна експортує щороку близько 50 млн. т. збіжжя, що дозволяє впевнено входити до ТОП країн експортерів зерна [4], а в останні роки його перевезенню у контейнерах надається значна увага.

Важливою складовою організації мультимодальних перевезень є використання інформаційних систем. Інформаційні потоки необхідні для супроводу доставки вантажів в транспортно-логістичній системі, гарантуючи її стійкість та керованість. Процес мультимодального перевезення вантажів є досить складним, оскільки вимагає координованості дій всіх його учасників.

Не маючи повного інформаційного забезпечення неможливо відслідкувати де перебуває вантаж, забезпечити своєчасну перевалку та доставку вантажу. Виникає потреба в інформаційному забезпеченні всіх сторін мультимодального перевезення вантажу: вантажовідправника, вантажоодержувача, оператора мультимодального перевезення, представників транспортно-логістичних компаній. В міжнародних перевезеннях виникають певні складнощі в здійсненні контролю за транспортними засобами та вантажними одиницями.

[1] Науково-технічні дослідження у галузі транспорту: колективна монографія/ за заг. ред. Д.В. Ломотька. – Академія технічних наук України. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М. – 2022. Т1. – 216 с/

[2] Rail.insider - інформаційно-аналітичне видання про залізницю в Україні від 12.06.2024 URL: <https://www.railinsider.com.ua/czogorichni-obsyagy-perevezen-vantazhiv-u-kontejnerah-zaliznyczeyu-zrosly-na-60/>

[3] URL: <http://www.traceca-org.org/ru/tekhnicheskoe-sodeistvie/regionalnyi-proe...>

[4] Вернигора, Р. В. Дослідження та оцінка ефективності логістичних схем перевезення зернових вантажів на експорт в умовах військового стану / Р. В. Вернигора, А. М. Огороков, В. І. Ті-тяпов, С. О. Латаш // Транспортні системи і технології перевезень, Вип. 28. – Дніпро: УДУНТ, 2024. – с. 4-15.

УДК 656.21:681.3

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРШРУТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ДО КРАЇН ЄС

IMPROVING THE EFFICIENCY OF ROUTE TRANSPORTATION TO THE EU COUNTRIES

канд. техн. наук Г.С. Бауліна, магістр І.П.Спутай

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

H. Baulina, PhD (Tech.), master I. Sputai

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

У сучасних умовах інтеграції України до європейського економічного простору значно зростає значення ефективної організації вантажних перевезень, зокрема маршрутними поїздами, що дозволяють забезпечити швидке, надійне та економічно обґрунтоване транспортування вантажів до країн Європейського Союзу (ЄС). Такий формат перевезень є ключовим для експортерів і логістичних операторів, адже дозволяє оптимізувати витрати, зменшити транзитний час та мінімізувати кількість вантажних операцій на шляху прямування.

Маршрутні вантажні перевезення — це організовані залізничні відправлення, що формуються з однакових за типом або напрямком вагонів з вантажами та прямують за узгодженим маршрутом без переформування на проміжних станціях. Зазвичай вони організовуються за принципом «від